

Mitä taide on?

1

Sari Toivakka, Kauhavan lukio

TAITEEN ERÄS MÄÄRITELMÄ

Taide on yksi kulttuurin peruskäsitteistä. Se koostuu erilaisten elementtien tarkoituksellisen järjestelyn tuloksista ja prosesseista, joilla pyritään vaikuttamaan tunteisiin tai ajatteluun subjektiivisella tasolla. Taide on ilmaisun, viestinnän, kannanoton ja mielihyvän tuottamisen väline. Se, onko jokin teos taidetta, riippuu paljolti tarkastelijan omaksumasta taidekäsitteestä. Taidetta voi olla myös sellainen, joka aiheuttaa kokijassaan muitakin kuin esteettisyyden tunteita.

Taide-sanalla yleensä tarkoitetaan kaikkia niitä toimintoja ja tuotteita, joilla ihminen aistein havaittavin keinoin koettaa herättää toisissa itsessään kokemiaan tunnevaikutuksia.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Taide>

3 Taiteen monet lajit

- Kuvataiteet
- Elokuva- ja mediataiteet
- Taideteollisuus ja taiteellinen suunnittelu
- Käsiyötaiteet
- Musiikki
- Teatteri- ja näyttämötaiteet
- Tanssitaiteet
- Kirjallisuus eli sanataide

Perusjako: esittävät taiteet ja ei-esittävät taiteet

Taidekäsitys eli taideteoria

Taidekäsitys (myös taideteoria) on taiteentutkimukseen liittyvä käsite, jolla viitataan **ERILAISIIIN määritelmiin** siitä, mikä on taidetta.

Erilaiset taideteoriat ja taidekäsitukset sekä niiden kulloinenkin vallitsevuus liittyvät **aikaan ja kulttuuriin.**

Taide on vaikea määriteltävä!

Keskeisimmät taidekäsitteet

Institutionaalinen käsitys

- teoksen asema eli status taiteena määrittyy sen esittämisyhteyden, museon, teatterin tai muun vastaavan **instituution** kautta: instituution ihmiset määrittävät mikä on taidetta mikä ei
- elitistinen käsitys
- taideteos on artefakti (tehty, ei luonnontuote)

WC-pytty ei sinänsä ole taidetta, mutta voi muuttua sellaiseksi jonkin kuuluisan gallerian näyttelyssä!

Intentionaalinen käsitys

- teoksen asema taideteoksena määrittyy **taiteilijan** tarkoitusperien perusteella
- vaikkapa taiteilijan mustaksi maalaama seinä ei ole taideteos, ellei taiteilija itse ole niin tarkoittanut
- taidetta on se, mitä taiteilija taiteena pitää

Ovatko kissantappovideot taidetta, jos niiden tekijä niin väittää?

Voiko julkisen tilan seinät tuhria spraylla, jos tekee mielestään taidetta?

Tekijälähtöinen taidekäsitys

- täysin subjektiivinen ja mielivaltainen käsitys
- taiteilijan maalaama musta seinä olisi taidetta maalaajan tarkoitusperistä riippumatta, jos joku niin määrittelee, vaikkapa

katsoja

- *Voiko kuka tahansa paikkojen sotkija olla taiteilija, jos a) hän itse pitää itseään taiteilijana tai b) joku auktoriteetti pitää häntä taiteilijana?*
- *Onko mikä vain taidetta?*

Esteettinen taidekäsitys

- *objektiivinen* käsitys, lähtee **taideteoksesta** itsestään
- perustuu **teoksen ominaisuuksiin**: mikäli nämä täyttävät vallitsevat normit, teos voidaan lukea taiteeksi
- esimerkki normeista, joihin esteettinen taidekäsitys nojaa, on käsitys kauneudesta

Esteettisen taidekäsitetyksen ongelma on siinä, että se rajaa paljon taiteena pidettyä taidekäsitetyksen ulkopuolelle.

Taiteeseen liittyviä elementtejä

- Aika, kulttuurikonteksti
- Esteettisyys, kauneus
- Taiteilija ja sen kokija
- Tunteet ja elämykset
- Tulkinnan mahdollisuus
- Ainutkertaisuus, uniikkisuus
- Tyyli, tyyliuunta
- ?

Taidekriittisyys ja filistinismi

Taidekriittinen

- Ei suostu pitämään aivan kaikkea "taiteen" nimellä markkinoitua taiteena
- Ymmärtää, että taiteella on rajat
- Ymmärtää, että vain että 90% kaikesta taiteeksi kutsutusta on keskinkertaista, osa jopa roskaa
- Arvostaa todellista taidetta syvästi

Filistinisti

- Kaiken taiteen halveksuja
- Yleensä halveksuu ja vihaa myös älyllisyyttä, koulutusta ja lukeneisuutta
- ei ole kiinnostunut "kahvikuppia" syvemmästä